

מבוי מפולש לרשות הרבים |ו ע"א "תנו רבנן"-ו ע"ב "שאינ ננעלות"

הגמרא מבררת את דין הברייתא באופן עירוב עיר באמצעות לחי וקורה, אך מקשה ממספר מקורות שכלל לא ניתן לערב עיר שתהיה כרשות היחיד, לכן מתרצת שהכוונה לעירוב מבוי שמפולש משני צדדיו לרשות הרבים.

ברייתא

כיצד מערבין (עיר שיש בה רה"ר ברוחב 16 אמה ושישים ריבוא אנשים בלא חומה) דרך רשות הרבים? עושה צורת הפתח מכאן ולחי וקורה מכאן^[1].

תנניה אומר, בית שמאי אומרים: עושה דלת מכאן ודלת מכאן וכשהוא יוצא ונכנס נועל. בית הלל אומרים: עושה דלת מכאן ולחי וקורה מכאן^[2].

תוספתא עירובין ז, ט

אמר רבי יהודה: מי שהיו לו שני בתים משני צידי רשות הרבים עושה לחי מכאן ולחי מכאן, או קורה מכאן וקורה מכאן^[3], ונושא ונותן באמצע (לרבי יהודה די בשתי מחיצות מעולות ליצור רשות היחיד, לכן בשביל לטלטל בה יש לעשות היכר בדמות קורה או לחי. ע"פ דעתו יב ע"ב). אמרו לו: אין מערבין רשות הרבים בכך (להגדיר רשות היחיד צריך לפחות שלוש מחיצות מעולות, ולא מועילים קורה או לחי לתקן את רשות הרבים).

רבי יוחנן עולא

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: ירושלים (היו בה את כל התנאים להגדרתה כרשות הרבים: 1. דרך מפולשת משער לשער. 2. דרך רחבה 16 אמה. 3. עוברים בה 60 אלף איש), אילמלא דלתותיה ננעלות בלילה חייבין עליה משום רשות הרבים (נעילת הדלתות הופכות את דין ירושלים מרשות הרבים דאורייתא לדין כרמלית שאסורה בטלטול מדרבנן).

ואמר עולא: הני אבולי (שערי העיר) דמחוזא, אילמלא דלתותיהן ננעלות חייבין עליהן משום רשות הרבים.

כיצד הברייתא פוסקת שניתן לערב את רשות הרבים באמצעות לחי או קורה (הקושייה אינה לשיטת בית שמאי בדעת חנניה), והרי בתוספתא פסקו חכמים כנגד רבי יהודה שלא ניתן לתקן את רשות הרבים בלחי או קורה? ואם תרצה לתרץ שקורה או לחי אינם אפשריים, אך בדלת ניתן לתקן את רשות היחיד (כדעת בית הלל בדעת חנניה), בירושלים ובמחוזא תיקנו את רשות הרבים בנעילת דלת בכל לילה, ואלמלא כן לא מועיל סתם דלת בכניסה לרשות היחיד!

רב יהודה: כוונת הברייתא לדון מבוי מפולש שנמצא בין של רשות הרבים (אך אין כוונתה כיצד להפוך רשות הרבים ממש לרשות היחיד) ולתקנה: "כיצד מערבין מבואות המפולשין לרשות הרבים? עושה צורת הפתח מכאן ולחי וקורה מכאן"^[4] וכו'.

רב: הלכה כתנא קמא (צורת הפתח ולחי). שמואל: הלכה כחנניה (דלת ולחי או קורה. כדעת בית הלל).

שיטת בית הלל בדעת חנניה, האם צריך לנעול את הדלת כדי להתיר את הטלטול במבוי (כשיטת ב"ש שצריך לנעול את הדלת, או שגם על כך חלקו עליהם וסברו שדי בדלת אחת לא נעולה)?

רב יהודה בשם שמואל וגם רב מתנה בשם שמואל: אינו צריך לנעול את הדלת.

גירסא נוספת: רב מתנה: מקרה דומה שאירע לי והסתפקתי האם צריך לנעול את הדלת, ושמואל הורה לי שאין צורך לנעול.

שאלו תלמידי הישיבה את רב ענן האם צריך לנעול? וענה להם רב ענן: בנהרדעא היו מבואות מפולשים לרשות הרבים והשערים היו שקועים בעפר עד מחצית מגובהם, ולא ניתן היה לסגור אותם, ואף ששמואל היה נכנס ויוצא במבואות בנהרדעא לא אמר דבר דבר בנושא לתושבי המבוי^[5].

רב כהנא: שערי המבואות בנהרדעא היו שקועים בעפר, והיו כמעט סגורים ולא ניתן היה לפתוח אותם^[6], זו הסיבה ששמואל לא העיר דבר על הטלטול במבוי כיוון שהדבר היה נחשב כאילו השערים סגורים (לכן לא ניתן להוכיח מדברי שמואל דבר).

כשבא רב נחמן לנהרדעא אמר לתושבים פנו את העפר משערי המבוי כדי שתוכלו לסגור אותם ותוכלו לטלטל בו. משמע שלשיטת רב נחמן צריך לנעול את הדלת של השער במבוי.

רב נחמן פסק לפנות את העפר כדי שיהיה אפשרי לסגור את דלתות המבוי ודי בכך (אך הוא לא סובר שיש ממש לסגור את הדלתות).

2. בית הלל: להתרת העיר בטלטול עושה דלת מצידה האחד ולחי מצידה השני

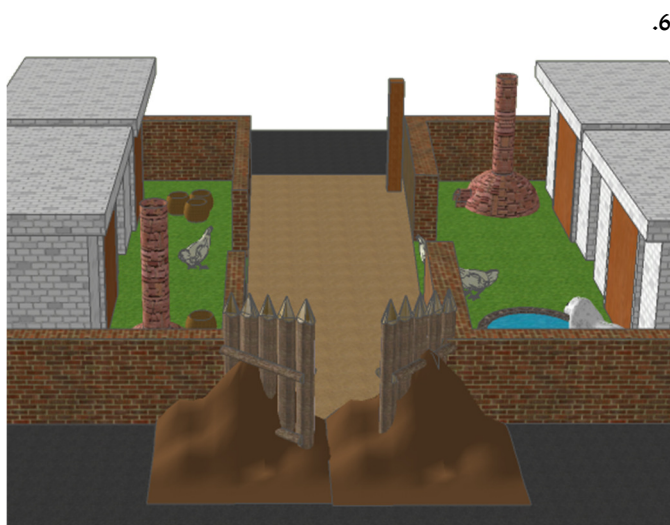
1. להתרת העיר בטלטול עושה צורת הפתח מצידה האחד ולחי מצידה השני

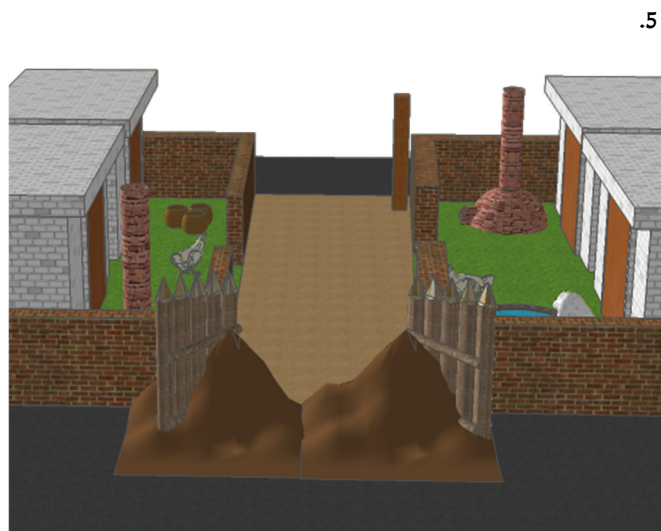
4. להתיר מבוי שנמצא בין שני דרכים של רשות הרבים יש להעמיד צורת הפתח ולחי בצדי המבוי (תוס' ד"ה "וכי תימא")

3. לרבי יהודה די בשתי מחיצות מעולות ליצור רשות היחיד, לכן צריך היכר של שתי קורות לטלטל ברשות היחיד

6. שערי העיר נהרדעא היו כמעט סגורים ולא ניתן היה לפתוח אותם לרווחה כי הם היו תקועים בתוך ערימות עפר

5. שערי המבוי בנהרדעא היו תקועים בתוך ערימות עפר ולא ניתן היה לסגור אותם